

Deu preguntes clau sobre Bolonya

El vicerector de Convergència Europea i Qualitat, Antoni Ariño, respon a les deu preguntes i dubtes més freqüents dels estudiants en relació amb el procés de convergència per a construir l'Espai Europeu d'Ensenyament Superior.

REDACCIÓ

1 Quant costarà un crèdit ECTS? Quant costarà una titulació de grau per a un estudiant que aprobe?

Igual que amb les titulacions oficials vigents, els preus del crèdit ECTS els defineixen les comunitats autònomes cada any dins dels límits establerts per la Conferència General de Política Universitària (art. 7, RD 1393).

A títol d'exemple pot resultar útil efectuar una comparança de les dades publicades en una universitat on s'han implantat ja nous graus. Per exemple, a la Comunitat de Madrid costen el mateix els crèdits de les llicenciatures i els dels graus; i a la Universitat de Saragossa els crèdits de la llicenciatura de Filosofia o de Treball Social costen 10,45 euros i els de graduat en les mateixes carreres costen 11,67 euros.

(Vegeu Decret 145/2008 i el document Comparança dels Preus Públics per Comunitats Autònomes 2008-2009).

2 És veritat que, a efectes pràctics (oposicions, mercat laboral), un grau no serà suficient i caldrà un postgrau?

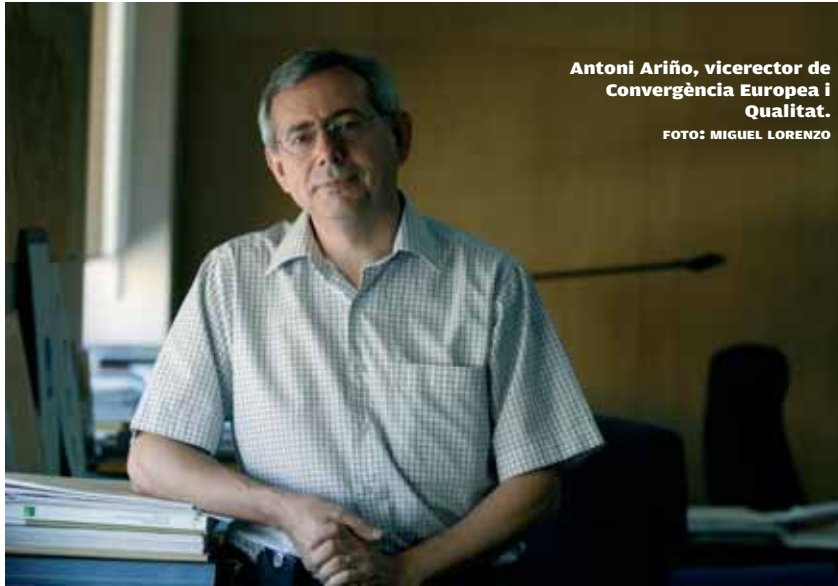
El grau és un títol suficient per accedir al compliment d'aquelles professions que requereixen titulació universitària.

Un dels principis bàsics que defineix la nova estructuració dels estudis superiors postula que el títol de grau ha de proporcionar una qualificació adequada per a inserir-se en el mercat laboral europeu. Per això es posa tant d'èmfasi en la importància de l'empleabilitat del currículum acadèmic.

La possessió d'un grau en Química, Biologia, Farmàcia, Infermeria, Educació Infantil, etc., permetrà ocupar l'exercici professional igual que ho permet ara la possessió d'una llicenciatura o una diplomatura. Solament en el cas de determinades professions regulades caldrà estar en possessió d'un postgrau específic.

La nova organització dels ensenyaments incrementarà l'empleabilitat dels titulats al mateix temps que compleix amb l'objectiu de garantir la seua compatibilitat amb les normes reguladores de la carrera professional dels empleats públics (preàmbul Reial decret 1393).

Les ensenyaments de grau tenen com a finalitat l'obtenció per part de

Antoni Ariño, vicerector de Convergència Europea i Qualitat.

FOTO: MIGUEL LORENZO

l'estudiant d'una formació general, en una o diverses disciplines, orientada a la preparació per a l'exercici d'activitats de caràcter professional (art. 9.1, RD 1393).

Les ensenyaments de màster tenen com a finalitat l'adquisició per l'estudiant d'una formació avançada, de caràcter especialitzat o multidisciplinar, orientada a l'especialització acadèmica o professional, o bé a promoure la iniciació en tasques investigadores (art. 10.1, RD 1393).

3 Quines garanties tenim de poder acabar en el nostre pla d'estudis inicial?

Totes les garanties de la llei: qui comença estudis en un marc normatiu té dret a gaudir de les oportunitats necessàries per a concloure'ls dins del mateix. Però el Reial Decret 1393 també li atorga l'oportunitat d'accedir als nous ensenyaments, si així ho prefereix.

Als alumnes que hagen començat estudis d'acord amb anteriors ordenacions universitàries podran accedir als ensenyaments regulats en aquest reial decret, prèvia admissió de la universitat corresponent d'acord amb allò establert en aquest reial decret i en la normativa de la mateixa universitat (disposició addicional segona, RD 1393).

Als estudiants que en la data d'entrada en vigor d'aquest reial decret hagen iniciat estudis universitaris oficials segons anteriors ordenacions els seran d'aplicació les disposicions reguladores per les quals hagueren iniciat els seus estudis, sense perjudici d'allò establert en la disposició addicional segona d'aquest reial decret, fins el 30 de setembre del 2015, que quedaran definitivament extingides (disposició transitòria segona, RD 1393).

4 Les beques que hi ha hui en dia continuaran en marxa?

No només ha de mantindre's l'actual sistema de beques, sinó que hauria de millorar-se i ampliar-se. Aquesta és la posició de la Universitat de València.

En aquest sentit, els documents de seguiment del procés de Bolonya insisteixen reiteradament en la necessitat d'incrementar les ajudes als estudiants perquè puguem cursar estudis sense obstacles derivats de la seua condició social o econòmica i per a fomentar la mobilitat d'una manera equitativa.

5 Els estudiants tindran oportunitats per a compatibilitzar el treball amb els estudis?

Aquesta és una de les exigències noves del procés de convergència europea: la creació de condicions, per part de les universitats, perquè els estudiants puguem compatibilitzar dedicació a l'estudi i al treball. En el sistema vigent, en canvi, no hi ha un reconeixement formal de l'estudiant a temps parcial. Els documents i acords del procés de Bolonya han analitzat la importància creixent que té aquest règim de dedicació a temps parcial i insten les universitats a desenvolupar itineraris o fórmules per a facilitar la possibilitat de cursar estudis universitaris. Aquesta és una novetat importantíssima de l'EEES.

Als ministres assenyalen la necessitat de condicions apropiades d'estudi i vida dels estudiants, perquè puguem completar els seus estudis satisfactoriament i en un període de temps apropiat, sense que les seues condicions econòmiques suposen un obstacle. De la mateixa manera, assenyalen la necessitat de posseir un major nombre de dades relacionades amb la situació socioeconòmica dels estudiants (Comunicat de Berlín, 2003).

6 Desapareixerà alguna titulació? Quina?

Cada universitat gaudeix de llibertat per a fixar el catàleg de titulacions que vol oferir i mantindre vigent. Per tant, res ni ningú obliga a suprimir titulacions, sinó solament a transformar l'estructura actual. En aquest sentit, és absolutament fals que, per exemple, les Humanitats es troben amena-

çades. Al contrari, d'acord amb la lògica de l'autonomia universitària, hi ha un marc normatiu més flexible per a millorar-ne l'oferta i fer-la més atractiva en una societat on no sols creixen i es modifiquen les necessitats professionals, sinó també on augmenta l'interès per carreres que fomenten el desenvolupament personal.

En el cas de la Universitat de València,ensem mantindre tota la nostra oferta actual, perquè hi ha arguments justificats per a això, si bé aprofitarem aquesta oportunitat per a millorar-la.

7 Les noves pràctiques d'empresa suposen facilitar mà d'obra barata/no remunerada a les empreses? Quins criteris se seguiran per adjudicar les pràctiques a una empresa o altra?

Convé parlar amb precisió. El reial decret parla de pràctiques externes, no de pràctiques a empreses. Per quina raó? Perquè en nombroses carreres les pràctiques es realitzen en organitzacions públiques. Pensem en el cas d'Infermeria, Medicina, Ciències de l'Educació, etc. I es poden realitzar pràctiques en tot tipus d'organitzacions, incloses les organitzacions sindicals i les ONGs. La finalitat de les pràctiques externes és òbvia i ve a respondre una de les limitacions més denunciades dels actuals plans d'estudi per a aquells que, així que obtenen el títol, necessiten inserir-se en el mercat laboral: la formació complementària amb l'entorn laboral específic. Per tant, les pràctiques pertanyen estrictament i intrínsecament al procés formatiu i en cap cas no han de consistir en substitució de mà d'obra.

Reforçar el compromís amb l'empleabilitat dels futurs graduats i graduades, enriquint la formació dels estudiants dels ensenyaments de grau, en un entorn que els proporcionarà, tant a ells com als responsables de la formació, un coneixement més profund sobre les competències que necessitaran en el futur (preàmbul RD 1393). Els criteris per a l'assignació de les pràctiques externes s'establiran en

cada pla d'estudis i seran públics.

8 Què canviarà pel que fa al pla actual quant al paper de les empreses? Les empreses augmentaran el seu finançament a la universitat i en conseqüència el seu poder?

A les universitats públiques les empreses no finançaran estudis oficials de grau. Ni està contemplat en els documents oficials ni eixa lògica pertany a la cultura empresarial del nostre entorn. Per tant, l'afirmació que augmentaran el seu poder i capacitat de control de la universitat pública està totalment infundada.

9 El procés de convergència europea representa una amenaça per a la diversitat cultural i lingüística?

En absolut. Si es parla de convergència i no d'homogeneïtzació és justament perquè aquesta diversitat es considera un valor a conservar, protegir i desenvolupar, i no un obstacle per al procés. L'objectiu de la convergència consisteix a identificar i potenciar els mínims denominadors comuns per a fomentar la cohesió del sistema.

L'objectiu és preservar tant la riquesa cultural europea com la seua diversitat lingüística, basada en l'herència de molt diverses tradicions, i fomentar el seu potencial d'innovació, així com el seu desenvolupament social i econòmic tot augmentant la cooperació entre les Institucions Europees d'Educació Superior (Comunicat de Berlín, 2003).

10 És cert que la nova estructura dels estudis universitaris, amb la seua distinció en grau, màster i doctorat, ha estat dissenyada per a fomentar una perspectiva elitista de l'ensenyament superior basada en l'excel·lència?

Al contrari: tant els comunicats que resumeixen les conclusions de les diverses trobades de ministres (Praga, Bergen, Berlín, Londres) com els informes de seguiment del procés de Bolonya insisteixen en la importància de la dimensió social de la convergència. En quin sentit? L'Espai Europeu d'Educació Superior ha d'oferir:

– Igualtat d'oportunitats en l'accés, la participació i la conclusió dels estudis, les condicions de vida i d'estudi, els processos d'assessorament, els suports econòmics i la participació en els diversos òrgans de representació.

– Igualtat d'oportunitats en la mobilitat, facilitant diferents tipus d'ajudes per a eliminar els obstacles i promovent incitius.

Així mateix, cada país ha de desenvolupar estratègies i mesures per a:

– Incrementar la representació dels grups vulnerables i amb desavantatges: dones, persones amb escassos recursos econòmics, minories ètniques, immigrants, persones amb discapacitat, etc.

– Ajudar els estudiants, mitjançant polítiques d'acció afirmativa, a completar els seus estudis a pesar dels obstacles relacionats amb la seua condició social o econòmica.